

بررسی راه‌های افزایش امید به آینده در دانش‌آموزان با رویکرد اقدام‌پژوهی

محمد حسین ابتکاری

دانشجوی دکتری جامعه‌شناسی اقتصادی و توسعه دانشگاه یاسوج

Mh.ebtkari@yahoo.com

چکیده

هدف تحقیق حاضر بررسی راه‌های افزایش امید به آینده و تقویت انگیزه‌ی پیشرفت دانش‌آموزان است. این پژوهش با روش اقدام‌پژوهی مشارکتی در سه بعد تشخیص، اجرا و ارزیابی نتایج در نه مرحله به مدت چهار ماه و با مشارکت ۳۰ دانش‌آموز مقطع متوسطه شهرستان رستم واقع در استان فارس در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ صورت گرفت. بررسی و تحلیل اطلاعات مرحله‌ی اول که از طریق پرسشنامه، مشاهده، مصاحبه و بررسی اسناد موجود گردآوری شد، حاکی از بی‌انگیزگی و ناامیدی بسیاری از دانش‌آموزان نسبت به آینده‌ی زندگی و شغلی بود. اقدام‌پژوه با استفاده از راه‌حل تحریک انگیزه‌ی همجنسی اجتماعی سعی در ایجاد تغییر و افزایش امید به آینده‌ی دانش‌آموزان جهت تقویت انگیزه‌ی آن‌ها را داشت. پس از ارایه‌ی این روش و بررسی اطلاعات و شواهد نوع دوم، نتایج حاکی از افزایش انگیزه و امید به آینده در بین دانش‌آموزان بود.

واژگان کلیدی: امید به آینده، انگیزه پیشرفت، دانش‌آموز، اقدام‌پژوهی

۱- مقدمه و طرح مساله

انگیزه‌ی پیشرفت و امیدواری از مهم‌ترین اصول جوانی به شمار می‌رود و دانش‌آموزان باید برای آینده‌ی خود از نظر شغلی و اجتماعی با انگیزه‌ی بالا تلاش کنند (حیدری، ۱۳۹۰: ۳۴). انگیزش و امید به آینده از جمله مفاهیم رایج در مسایل آموزشی است که برای توضیح سطوح عملکرد دانش‌آموزان بکار می‌رود. این مفاهیم میزان تلاش برای انجام کارهای مختلف را بازگو می‌کند. بسیاری از معلمان با دانش‌آموزان بی‌انگیزه یا کم انگیزه و ناامید مواجه می‌شوند؛ دانش‌آموزانی که هیچ گونه علاقه و انگیزه و امیدی برای تلاش و درس خواندن و تحصیل ندارند (رشید و همکاران، ۱۳۹۱: ۹۹).

امروزه با توجه به رشد روزافزون گرایش به ثروت و مادیات در بین افراد جامعه و نیز دانش‌آموزان، بحث فایده‌های عینی و عملی تحصیلات در زندگی موضوعی اساسی است. هدف اصلی بسیاری از دانش‌آموزان بالاخص پسران این است که با تحصیلات بتوانند شغلی به دست آورند و زندگی خویش را تأمین کنند و در غیر این صورت نه تنها انگیزه‌ای به ادامه تحصیل ندارند بلکه آن را اتلاف وقت می‌دانند. واقعیت جامعه‌ی ما این است که بسیاری از تحصیل‌کردگان جامعه‌ی ما بیکار هستند و این امر باعث شده است بسیاری از دانش‌آموزان جامعه‌ی ما انگیزه‌ی بسیار پایینی برای ادامه تحصیل و امید بسیار کمی به آینده دارند. بررسی روندهای موجود در ایران حاکی از آن است که تناسب بین آموزش‌های دانشگاهی و کسب اشتغال، نامتوازن است و بازار کار توانایی جذب فارغ‌التحصیلان دانشگاهی را ندارد. در نتیجه، هر ساله بخش زیادی از فارغ‌التحصیلان به صف بیکاران کشور می‌پیوندند (احمدی، ۱۳۹۳).